

DaDaKaKa
Tuning People

Beste leerkracht,

Binnenkort gaan jullie met de klas kijken naar de voorstelling DaDaKaKa.

In deze bundel vind je achtergrondinformatie over deze voorstelling en inspiratie om ermee aan de slag te gaan in de de klas, zowel om te gebruiken voor- als na de voorstelling.

De voorstelling die jullie gaan zien is gemaakt door het gezelschap Tuning People. De kern van dit gezelschap bestaat uit een theatermaker, een geluidsontwerper en een choreografe. De voorstellingen van Tuning People zijn daardoor vaak een mengeling van theater, dans, beeldende kunst en muziek in de meest brede zin van het woord.

Niet alleen de kinderen die in de theaterzaal zitten zijn publiek maar ook de ouders of leerkrachten die de kinderen begeleiden. Daarom maakt Tuning People 'volwassen voorstellingen voor kinderen' die tegelijk 'kindervoorstellingen voor volwassenen' zijn. Naar het theater gaan kan op die manier een ervaring zijn die je samen deelt.

Hopelijk kunnen jullie samen genieten van DaDaKaKa.

TUNING PEOPLE

PRESENTEERT

D a D a K a K a !!

Met DaDaKaKa (8+) viert Tuning People zijn 10-jarig bestaan en 100 jaar dadaïsme.

DaDaKaKa is een op hol geslagen cabaret (voor kinderen en hun ouders en grootouders en vrienden van hun ouders en grootouders). Verschillende acts doordrongen van wilde creativiteit volgen elkaar op. DaDaKaKa is een combinatie van hoekige dans, gebroken pianomuziek, geflipte beelden en gestoorde teksten. DaDaKaKa is een voorstelling over wat kan en wat niet kan. De wereld barst van de regels, in deze voorstelling zijn er geen: een schilderij kan zingen en letters kunnen dansen.

DaDa = dadaïsme*, maar dan korter
DaDa = een stokpaardje, of iets wat iemand leuk vind
DaDa = babytaal
KaKa = iets anders
KaKa = iets wat iemand maakt
DaDaKaKa = iets anders dan dadaïsme
DaDaKaKa = 2xD, 2xK en 4xa
DaDaKaKa = iets wat iemand maakt dat iemand anders leuk vindt

*Het dadaïsme verzette zich tegen de 'beschaafde' wereld door zotte conventiële, vaak grappige kunst te maken. DaDaKaKa is een hedendaagse versie van dadaïstische cabaretten uit 1916.

Spel, dans en muziek: Wannes Deneer, Jef Van gestel, Karolien Verlinden en Wim Muyliaert

Eindregie: Randi De Vlieghe

Kostuums: Maartje Van Bourgognie

Lichtontwerp en techniek: Sander Salden

Productieleiding: Pauline Jocqué

Zakelijke ondersteuning: Klein Verzet

Co-producenten: TAKT / Provinciaal Domein Dommelhof, P2 - cultuurstudium Hasselt & Theater aan het Vrijthof Maastricht i.h.k.v. de interlimburgse subsidies, Villanella en in samenwerking met Froe Froe

Met steun van de Vlaamse Gemeenschap

Scènefoto's: Clara Hermans

VOORBEREIDING

WAT IS THEATER?

Omdat de voorstellingen van Tuning People eerder collages zijn dan verhalen is het goed even de definitie van theater op te rekken.

Theater is een opeenvolging van acties die voor een publiek worden uitgevoerd.

Er zijn verschillende vormen van theater.

Theater waar je een verhaal in volgt, theater waar veel in gesproken wordt, theater waarin gedanst en gezongen wordt, theater dat heel serieus is, theater met poppen, theater waar bijna geen taal in zit, theater met veel mensen op het podium of met 1 persoon op het podium, of met niemand op het podium!

WELK SOORT THEATER ZOU DaDaKaKa KUNNEN ZIJN?

Probeer aan de hand van de volgende tekst samen een beeld te vormen van wat jullie te wachten staat.

Het woord ZOU is heel belangrijk. Probeer het open te houden een verschillende mogelijke antwoorden te vinden.

Het is een beetje als voelen aan een cadeautje dat nog is ingepakt!

DaDaKaKa is een op hol geslagen cabaret.

Verskillende acts doordrongen van wilde creativiteit volgen elkaar op.

DaDaKaKa is een combinatie van hoekige dans, gebroken pianomuziek, geflipte beelden en gestoorde teksten.

DaDaKaKa is een voorstelling over wat kan en wat niet kan. De wereld barst van de regels, in deze voorstelling zijn er geen: een schilderij kan zingen en letters kunnen dansen.

DaDaKaKa is een hedendaagse versie van dadaïstische cabaretten uit 1916.

Wat is een cabaret?

Wat zou een op hol geslagen cabaret kunnen zijn?

Wat is creativiteit?

Hoe zou hoekige dans eruit zien?

Hoe zou gebroken pianomuziek kunnen?

Wat zouden de geflipte beelden kunnen zijn?

Hoe zouden gestoorde teksten kunnen klinken?

WAT IS HET DADAÏSME?

Dit hoofdstukje kan je zelf zo lang en zo kort behandelen als je zelf wil.

Het dadaïsme kan een heel inspirerend onderwerp zijn om een knutselles, een filosofieles, een geschiedenisles rond te bouwen.

Je kan er ook voor kiezen om het dadaïsme in het kort uit te leggen en na de voorstelling er langer op door te gaan.

Achteraan deze bundel vind je een nog een aantal bladzijden informatie over het dadaïsme.

Het dadaïsme ontstond 100 jaar geleden en verzette zich tegen de 'beschaafde' wereld door zotte conventiële, vaak grappige kunst te maken.

Wat is beschaafd?

Wat is verzetten?

Wat is conventiële?

Wat is kunst?

Tijdens de 1ste wereldoorlog vormden enkele kunstenaars een groep. Ze vonden elkaar in hun afkeer tegen de oorlog en de samenleving waarin zo'n oorlog mogelijk was. Deze kunstenaars werden later bekend als de dadaïsten.

Het begon allemaal in februari 1916 met het cabaret Voltaire in Zurich. Door het cabaret vergaten mensen de oorlog en hun dagelijkse zorgen even. De kunstenaars wilden de maatschappij die tot deze oorlog had geleid, veranderen.

Ze wilden het publiek wakker schudden door het te provoceren. Het kon niet gek genoeg.

Er werden gedichten voorgelezen die alleen maar uit klanken bestonden.

Gemaskerde danseressen traden op in kostuums van papier-maché. Terwijl iemand iets voordroeg, trommelde een ander op de tafel of luidde iemand anders een koebel. Naast al het plezier werd er ook fel gediscussieerd, want ook al wilden ze niets met oorlog te maken hebben, ze hadden er wél een mening over. Ook over kunst werd veel gesproken.

Wat was de waarde van kunst in een samenleving van oorlog?

Op een dag werd besloten dat de groep een naam moest hebben. Er bestaan verschillende verhalen over hoe de naam precies ontstond, maar het werd DADA. Het was de perfecte naam. Het had geen enkele betekenis en leek volkomen willekeurig te zijn ontstaan, net als de wereld om hen heen.

Vaak probeert kunst ons de dingen anders te laten bekijken. Of helpt ons te fantaseren.

Hieronder vind je enkele opdrachtjes die de fantasie aanspreken. DaDaKaKa is een aaneenschakeling van muziekstukken, beelden, bewegingen en teksten die je individueel kan interpreteren. DaDaKaKa is een fantasiebom.

Er is in het kijken naar kunst geen juist of fout. Dat maakt kunst leuk. Soms wordt er heel gewichtig gedaan over kunst.

Maar dat is niet altijd de bedoeling, er is gewichtige bedachte kunst en er is meer gevoelsmatige kunst. In het kijken naar kunst mag je je gevoel volgen. Als je een gevoel volgt kan je geen fouten maken, een gevoel is een gevoel.

OPDRACHTJES

die je kan uitproberen voor de voorstelling

Fantasiewoord:

Zoek in een woordenboek een moeilijk woord waarvan je denkt dat je klasgenoot het niet kent. Laat je klasgenoot fantaseren over wat het woord kan betekenen en vergelijk het nadien met de betekenis die in het woordenboek staat. Soms is je gefantaseerde uitleg veel leuker dan de echte betekenis. Bedenk nu zelf woorden die niet bestaan en geef ze een betekenis.

Bedenk nieuwe woorden voor alledaagse objecten zoals een boom.

En misschien bestaat er wel een ander woord voor een boom die nat is van de regen?

Muziekverhaal:

Luister samen naar een stuk (klassieke) muziek. Terwijl je luistert schrijf je op welke beelden deze muziek bij je oproept.

We hebben het dan niet over de instrumenten maar over je fantasie. Misschien hoor je wel een heel verhaal of heb je verschillende beelden die niets met elkaar te maken hebben zoals in een droom. Je zal merken dat er verschillende verhalen en beelden uitkomen. Zo gaat het ook met onze voorstelling. Iedereen mag zelf bepalen wat hij of zij gezien heeft.

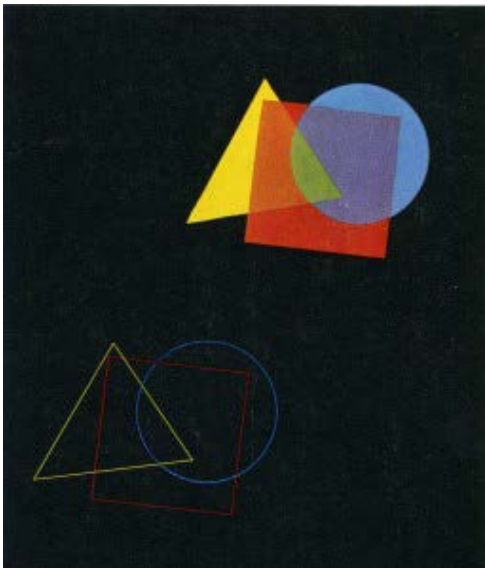
Het geheim van het schilderij:

Bekijk samen een abstract schilderij. Wat zou het kunnen betekenen? Wat zie je erin? Hoe voel je je erbij?

Sommige mensen zien hetzelfde anderen zien weer iets anders.

Soms zien mensen wat anderen zien wanneer die persoon vertelt wat hij/zij ziet.

(zie voorbeelden)

Eugen Batz

Fontana

Lecompte

Pollock

Matisse

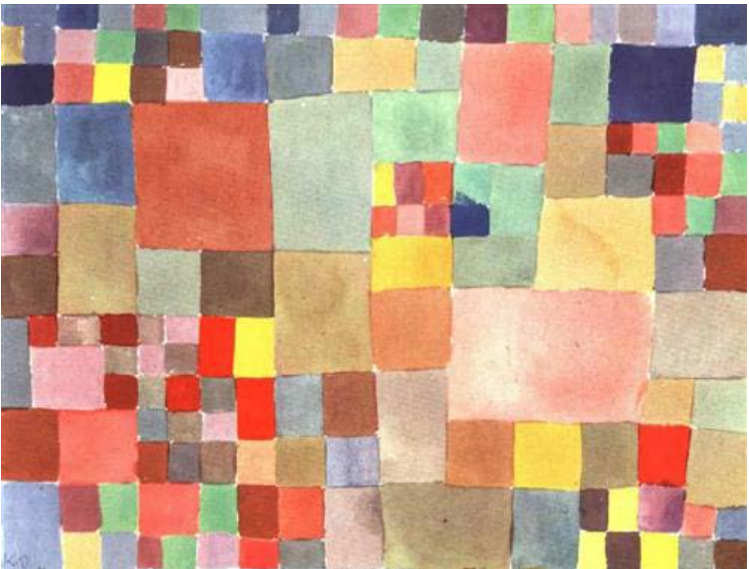
Kandinsky

Josip Vanista

Kandinsky

Paul Klee

Miro

Miro

Kandinsky

Kandinsky

WAT BETEKENT DE TITEL DADAKAKA?

Ontleedt samen de titel

DaDa = dadaïsme*, maar dan korter

DaDa = een stokpaardje, of iets wat iemand leuk vindt

DaDa = babytaal

KaKa = iets anders

KaKa = iets wat iemand maakt

DaDaKaKa = iets anders dan dadaïsme

DaDaKaKa = 2xD, 2xK en 4xa

DaDaKaKa = iets wat iemand maakt dat iemand anders leuk vindt

De volgende opdrachten kan je zowel als voor als na de voorstelling geven

Mini-objectentheater:

Zoek elk 5 kleine objecten uit (een pen, een rolletje plakband, een propje papier)

Ga tegenover elkaar zitten. Tussen jullie is het podium, de objecten zijn de acteurs.

Laat de acteurs opkomen en een toneelstuk spelen zonder woorden. Je mag wel klanken gebruiken.

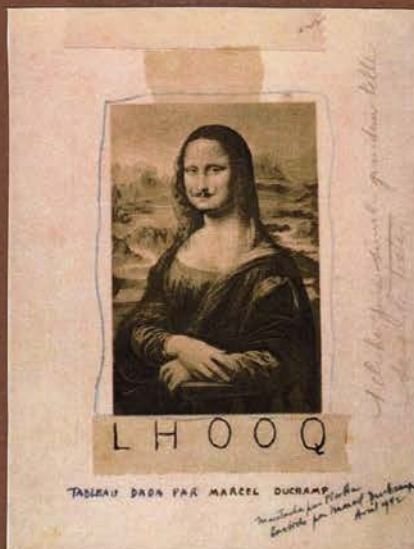
Kurt Schwitters was een Duitse kunstenaar die bijna 100 jaar geleden een opmerkelijke collage maakte. Hij gebruikte krantenknipsels, papier, karton, kippengaas en prikkeldraad, dat hij simpelweg op straat vond. Hierdoor werd hij al snel een lokale bekendheid, altijd op zoek naar materiaal!
Hij ging niet naar een verf- of knutselwinkel, hij vond alles gewoon op straat!

De kinderen verzamelen voorwerpen op de speelplaats waar niemand nog in geïnteresseerd is, en eigenlijk in de vuilbak horen.
bv. kauwgom die tegen een muur plakt, een propje papier, een pluusje, een takje, een papiertje van een koek of snoepje, zilverpapiertje, een veertje, ...
vervolgens gaan de kinderen in de klas op zoek naar objecten die absoluut geen waarde meer hebben.
Kijk ook eens in de vuilbak!
Hier vinden jullie misschien een oude balpen, zilverpapier, lege vullingen, een dopje, een stukje stof, ...
Misschien mogen jullie ook eens rond het schoolgebouw gaan kijken?

RESTYLE Mona Lisa

Voor de vorige opdracht gingen jullie gevonden voorwerpen ombuigen tot kunst. Marcel Duchamp, een dadaïstische kunstenaar, gebruikte zelfs een kopie van een bestaand kunstwerk dat jullie waarschijnlijk allemaal kennen: de Mona Lisa van Leonardo Da Vinci, dat hij bewerkte tot een nieuw kunstwerk. Jullie krijgen allemaal een kleurenkopie van de Mona Lisa (A3) en mogen jullie fantasie helemaal laten gaan.

knotsgek zelfportret

benodigdheden:

foto (portret) van elke leerling
schaar
lijm
oude kranten, oude magazines

Knippen en plakken geblazen!
Bekijk de afbeeldingen van de dadaïstische kunstenares Hannah Höch.
Naar haar voorbeeld maken jullie een knotsgekke versie van jezelf!!

Tips: je kan bv. een deel van de foto omdraaien, een oog op je voorhoofd plakken,
hebt toevoegen
of extra ogen die je in de krant gevonden
je neus uitknippen en wisselen met de neus van je buur,...

NABESPREKEN

Theater moet je niet altijd direct begrijpen. Soms kan een toneelstuk als een droom zijn.

Theater kan ook juist veel vragen bij je oproepen. En dat is goed. Vaak zijn er op een vraag verschillende antwoorden mogelijk.

Wat jij in een toneelstuk ziet kan verschillen van wat een klasgenootje of de leerkracht ziet. Het is dan ook interessant om je verschillende ervaringen te delen. Zo kom je te weten hoe de andere iets bekijkt.

In het verlengde van het korte nagesprekje dat de acteurs al deden kan je nu zelf nog even doorgaan.

De acteurs hebben op het einde van het nagesprekje gevraagd of de kinderen elkaar vragen wilden stellen en die samen op te lossen. Welke vragen zijn er nog gesteld en welke antwoorden zijn er op gegeven?

Het zal ook verschillen wie het toneelstuk leuk vond en wie niet. Dat is logisch want niet iedereen houdt van dezelfde dingen.

De ene houdt van voetbal en klassieke muziek de andere van heavy metal en vissen.

Wat belangrijker is waarom je iets leuk vond en waarom niet.

OPDRACHTEN VOOR NA DE VOORSTELLING

Make-up

We nemen de make-up van de acteurs onder de loep. We fantaseren hier op verder...

De leerlingen mogen per 2 gaan staan. en tekenen een nieuw gezicht op het gezicht van hun partner.

Op je voorhoofd kan je een mond schilderen, ogen kunnen op je kaken staan en een snor staat misschien wel naast je neus?

Het speelgoedmanifest

Deze man heeft het over het speelgoedmanifest.

Wat is een manifest precies?

Wat wil hij duidelijk maken?

Verzamel foldertjes uit de speelgoedwinkel , schaar en lijm en ga aan de slag!

Verzin ook een naam voor je nieuw stuk speelgoed.

Maak een klankgedicht met woorden die uit kranten en tijdschriften geknipt zijn

Paul van Ostaijen

DAdA a Bc

door Frank Eerhart

ANTI-KUNST

'Dada' gelooft nergens in. Alles is **Dada**.' Dat zei Tristan Tzara, een van de oprichters van de DADA beweging in 1916. Een andere kreet van de groep was NIKS NIKS NIKS! Ze waren overal tegen. Tegen de oorlog, tegen de maatschappij en tegen de kunst van die tijd.

BELACHELIJK

Wie haalt het nu in zijn hoofd om een fietswiel ondersteboven op een krukje te zetten en dan te zeggen dat dat kunst is! Die gek was Marcel Duchamp, de belangrijkste **Dada** kunstenaar. Hij maakte het werk in 1913. Het is het meest beroemde **Dada** kunstwerk dat tegenwoordig te zien is in het Centre Pompidou in Parijs.

COLLAGE

De **Dadaïsten** waren gek op lijmen. Ze maakten dus veel collages van alles wat ze vonden. De meest vreemde dingen. Oude foto's, zinnen uit kranten, foto's van voorwerpen uit reclamebladen. Vaak tekenden ze er zelf ook iets bij of ze schreven er teksten bij.

DUCHAMP MARCEL (1887-1968)

Marcel Duchamp leefde van 1887 tot 1968. Vanaf 1915 vestigde hij zich in New York. Hij is de uitvinder van wat ze in de moderne kunst ready-mades noemen. Daarmee worden kunstwerken bedoeld die bestaan uit doodgewone dingen die iedereen zo kan kopen of die je op straat of op een rommelmarkt kunt vinden. In 1917 presenteerde hij een urinoir als kunstwerk, gaf het de naam 'Fontein' en plaatste zijn handtekening erop. Dit veroorzaakte een groot schandaal.

ERNST MAX (1891-1976)

Kunstenaar Max Ernst (1891-1976) richtte in de beginjaren '20 een club **Dada** op in Keulen voordat hij zich in 1922 in Parijs vestigde. Hij maakte veel collages en werd o.a. bekend om zijn 'Olifant van Celebes'. Dit schilderij maakte hij naar aanleiding van een souvenir uit zijn jeugd, een houten olifant van het Indonesische eiland Celebes, een doodgewoon ding dus.

FRANCIS PICABIA (1879-1953)

Picabia ontmoette Marcel Duchamp in 1911. Ze raakten bevriend en werkten regelmatig samen. In 1913 leidde dat tot een gezamenlijke tentoonstelling van hun werk in New York. Picabia was ook degene die ervoor zorgde dat Tristan Tzara zich in 1919 in Parijs vestigde, dat toen een belangrijk centrum was voor jonge kunstenaars met nieuwe ideeën.

GEWELD

In de Eerste Wereldoorlog die duurde van 1914 tot 1918, sneuvelden er zo'n 600.000 soldaten in 1916 in de slag bij Verdun. Dat was de aanleiding en het jaar om **Dada** op te richten. Het was een fel protest tegen de maatschappij en de politici die zo'n krankzinnig verlies aan mensenlevens hadden veroorzaakt.

HUGO BALL

In 1916 droeg Hugo Ball zijn gedicht Karawane voor in het Cabaret Voltaire in Zürich. Hij was verkleed in een lachwekkend kostuum: een pak van karton en op zijn hoofd een soort gestreepte lampekap. Het kostuum was een zogenaamd kubistisch kostuum, waardoor de kunstenaar/dichter er ook

echt als een kubist uitzag. Het gedicht was al even gek als het pak waarin hij het voordroeg.

IDIOTEN

De **dadaïsten** werden vaak voor idioten uitgemaakt. Ze hadden rare ideeën en maakten kunst van de meest vreemde voorwerpen (kleerhangers, urinoirs, afvoerbuizen.) Zeker in de twintiger jaren van de vorige eeuw was het schokkend wat **Dadaïsten** schreven. Bovendien waren het soms alleen maar klanken, zoals jolifanto (lees bij J).

JOLIFANTO

Jolifanto bambla o falli bambla is de eerste regel van het gedicht dat Hugo Ball voordroeg in 1916 in Cabaret Voltaire in Zürich. Regels als hollaka hollala / anlogo bung / blago bung blago bung. Volslagen onbegrijpelijke klankwoorden, nog niet bestaande en dus nieuwe woorden, nieuwe zinnen. Idiote taal als protest tegen de beschaving.

KURT SCHWITTERS (1887-1948)

Kurt Schwitters was een Duitse kunstenaar uit Hannover. Hij was eigenlijk geen echte **Dadaïst**, omdat hij niet echt wilde provoceren. Wel wilde hij aandacht voor maatschappelijke problemen, zoals de stakingen in 1919. Hij was wat je noemt een universeel kunstenaar: hij was architect, schrijver, schilder en musicus. Het bekendst werd hij om zijn MERZ werken. Aan elkaar getimmerd en gelijmd huisafval waarmee hij zijn beelden maakte: de zogenaamde Merzbeelden. En collages van verpakkingsmateriaal, kranten, tickets: Merztekeningen. In het begin scheurde hij de onderdelen voor de tekening, later knipte hij ze. Schwitters was een kunstenaar die bewust fraaie

hun eigen werk hebben gehad. Veel **Dada** werken bevatten de nodige humor voor wie daar gevoelig voor is. Een mooi voorbeeld is het kunstwerk van Man Ray 'Onverwoestbaar ding': een metronoom met op de wijzer een oog dat op de maat van de metronoom heen en weer gaat.

MONA LISA

Ook de Mona Lisa werd door de **Dadaïsten** tot een lachwekkend kunstwerk gemaakt. Juist omdat het zo'n beroemd schilderij was, waar iedereen voor in de rij wilde staan, maakte Marcel Duchamp een Mona Lisa met een snor. Natuurlijk vonden veel mensen dat schandig, maar dat was juist voor Duchamp het grootste compliment!

NIEUWE REALISTEN

De invloed van **Dada** op de moderne kunst van de twintigste eeuw was enorm. Tientallen jaren later, in de jaren '50 en '60 van de vorige eeuw maakten kunstenaars werk geïnspireerd op **Dada**. Yves Klein bijvoorbeeld maakte schilderijen van in fel blauw geverfde sponsen. Ook de kabaalmakende machines van Tinguely waren geïnspireerd op **Dada** kunst. De Nederlandse NUL groep in de jaren '60 maakte werken met kroonkurken of watten. Ook de Popart kunstenaars gebruikten in diezelfde jaren zestig allerlei tweedehands materialen als bijvoorbeeld etalagepoppen om hun kunstwerken te maken. Met dank aan **Dada**.

in de wereld hebben dan ook werken van **Dadaïsten** in hun collectie.

PROVOCEREN

Het publiek vond de Fontein (urinoir) van Marcel Duchamp een schandig kunstwerk. Duchamp was natuurlijk niet gek, Hij hoopte zelfs op zo'n reactie. Hij en ook alle andere **Dadaïsten** wilde niets liever dan provoceren. Het publiek uitdagen om na te denken over wat ze onder beschaving verstonden. Veel goeds had het beleid van al die keurige heren in het begin van de twintigste eeuw niet opgeleverd. Wel een verschrikkelijke oorlog en een hoop armoede.

READY MADE

Een belangrijk kenmerk van een **Dada** kunstwerk is dat het niet echt gemaakt is, zoals dat met de traditionele kunstwerken het geval is. De **Dadaïsten** verklaarden alles tot kunst wat ze ervoor konden gebruiken. Door een doodgewoon op straat gevonden ding op een sokkel te zetten - zeker in een museum - verklaarden zij het tot kunstwerk.

SPOT

De **Dadaïsten** vonden het leuk om alles te bespotten wat maar mogelijk was. En hoe meer kritiek er kwam hoe erger ze het maakten. Hoe kwader het publiek werd, hoe leuker ze het vonden. Het was hun manier om te protesteren tegen de gezapigheid van de burgers, maar ook

beweging. Tzara was vooral dichter. Hij zette zijn ideeën in eigen teksten uiteen. Zijn doel was om eerst veel tradities in de kunsten te vernietigen om daarna te komen tot een nieuwe menselijke, humane kunst.

VERNIEUWEND

Het waren niet alleen de kunstwerken van **Dada** die vernieuwend waren. De **Dadaïsten** maakten ook gedichten. Vaak waren het alleen maar klanken of volledig nieuwe woorden. De zinnen waren totaal anders dan in de regels van de grammatica gebruikelijk was.

XXIE EEUW

DADA mag dan wel kunst van de XX ste eeuw zijn, ook in onze eeuw is **Dada** nog springlevend. De ideeën van deze beweging zijn nog altijd van invloed op wat hedendaagse kunstenaars maken. De humor en de spot die uit sommige kunstwerken spreekt, komt van **Dada**. Net als het mogen en kunnen gebruiken in de beeldende kunst van de meest vreemde materialen.

ZÜRICH

In Zürich werd nu bijna 100 jaar geleden in het café Cabaret Voltaire door Hugo Ball de aanzet gegeven voor **Dada**. Daar ontmoetten veel kunstenaars elkaar en werden de eerste **Dada** optredens verzorgd door Tristan Tzara, Marcel Janco, Jean Arp en Hans Richter.